

República de Letònia, la República de Lituània, la República d'Hongria, la República de Malta, la República de Polònia, la República d'Eslovènia i la República Eslovaca a la Unió Europea.

Disposició final única.

La present Llei orgànica entrarà en vigor l'endemà de la seua publicació en el «Boletín Oficial del Estado».

Per tant,

Mane a tots els espanyols, particulars i autoritats, que complisquen esta Llei orgànica i que la facen complir.

Madrid, 24 d'octubre del 2003.

JUAN CARLOS R.

El president del Govern,
JOSÉ MARÍA AZNAR LÓPEZ

19748 LLEI ORGÀNICA 13/2003, de 24 d'octubre, de reforma de la Llei d'Enjudiciament Criminal en matèria de presó provisional. («BOE» 257, de 27-10-2003.)

JUAN CARLOS I

REI D'ESPANYA

A tots els qui vegem i entenguen esta Llei.

Sapieu: Que les Corts Generals han aprovat la Llei orgànica següent i jo la sancione.

EXPOSICIÓ DE MOTIUS

I

Esta Llei orgànica té per objecte reformar la regulació de la presó provisional. Es tracta d'una institució que ha sigut objecte de diverses modificacions des de l'aprovació de la Constitució. Així, es van operar reformes de major o menor abast de la presó provisional per la Llei 16/1980, de 22 d'abril; la Llei Orgànica 7/1983, de 23 d'abril; la Llei Orgànica 10/1984, de 26 de desembre, i, en fi, la Llei Orgànica 5/1995, de 22 de maig. A pesar d'estes successives reformes, la presó provisional està necessitada d'una nova modificació, que no ha d'esperar a la reforma global del nostre enjudiciament criminal.

Entre els objectius del Pacte d'Estat per a la Reforma de la Justícia es troba el d'abordar «la reforma de la presó provisional, d'acord amb la jurisprudència del Tribunal Constitucional». La consecució d'este objectiu resulta apressant, perquè la jurisprudència del Tribunal Constitucional ha anat imposant requisits —amb el temps cada vegada més clars i exigents— perquè la institució de la presó provisional siga respectuosa amb el contingut essencial del dret a la llibertat, tal com es consagra en l'article 17 de la Constitució, i del dret a la presumpció d'innocència, consagrat en l'article 24.2. Com ha assenyalat l'Alt Tribunal des d'una de les seues primeres sentències, la presó provisional se situa «... entre el deure estatal de perseguir eficaçment el delictes, d'una banda, i el deure estatal d'assegurar l'àmbit de la llibertat del ciutadà, d'una altra...» (STC 41/1982).

Sobre la presó provisional hi ha al dia de hui —en efecte— un cos de jurisprudència constitucional que els nostres tribunals han d'aplicar quotidianament i que en alguns aspectes no troba el degut reflex en la regulació legal de la institució. La millor prova de la urgència amb què ha de ser escomesa la labor d'adequar la llei processal penal als postulats del Tribunal Constitucional en este tema és que el màxim intèrpret de la Constitució, en la sentència 47/2000, va elevar autoqüestió d'inconstitucionalitat sobre els articles 503 i 504 de la Llei d'Enjudiciament Criminal.

II

El Tribunal Constitucional, de manera gradual però unívoca, ha anat establint una sèrie de característiques que la presó provisional ha de complir en tot cas per a adequar-se als postulats de la nostra Constitució. D'entre estes, les que imposen majors exigències i obliguen a esta reforma parcial de la institució són la seua excepcionalitat i, sobretot, la seua proporcionalitat.

L'excepcionalitat de la presó provisional significa que en el nostre ordenament jurídic la regla general ha de ser la llibertat de l'imputat o acusat durant la contesa del procés penal i, conseqüentment, que la privació de llibertat ha de ser l'excepció. Per tant, no pot haver-hi més supòsits de presó provisional que els que la llei de manera taxativa i raonablement detallada preveja.

Importants també són les exigències que a la legislació imposa l'anomenat principi de proporcionalitat. Este principi reclama que les normes legals restrictives de drets fonamentals —i, en el que ara importa, la presó provisional, pel fet de ser restrictiva dels drets a la llibertat i a la presumpció d'innocència,— hagen de tindre un contingut tal que la limitació dels drets fonamentals que esta institució comporta siga proporcionada als fins que s'hi pretenen aconseguir.

En primer terme, la proporcionalitat —que constituïx un cànon de legitimitat de les restriccions de tot dret fonamental o llibertat pública— exigix adequació de la presó provisional a determinats fins.

Açò significa que no tota finalitat justifica la privació de llibertat de l'imputat o acusat durant un procés penal, sinó que esta dràstica mesura només és admissible per a la consecució de certs fins constitucionalment legítims: estos no són altres, segons el Tribunal Constitucional, que assegurar el normal desenvolupament del procés i l'execució del veredictes, així com evitar el risc de reiteració delictiva (STC 47/2000).

En segon terme, la proporcionalitat exigix no sols que la mesura siga adequada al compliment d'un fi constitucionalment legítim, sinó que el sacrifici que a la llibertat de la persona s'imposa siga raonable en comparació amb la importància del fi de la mesura (proporcionalitat en sentit estricte).

Esta Llei orgànica pretén donar resposta a eixa necessitat imperiosa d'adequar la nostra llei processal penal a les exigències constitucionals que s'acaben d'exposar.

III

Esta reforma du a terme un canvi notable en la regulació dels pressupòsits per a l'adopció de la presó provisional. En primer lloc, s'establix un límit mínim per a acordar la presó provisional d'un subjecte: així, la presó

provisional està exclosa si el màxim de la pena prevista per al fet imputat no supera els dos anys de presó, excepte en aquells casos excepcionals que preveu la llei.

En segon lloc, l'article 503 estableix amb precisió quins són els fins legítims que justifiquen la presó provisional. Esta ha de conjurar en cada cas concret un d'estos riscos: que l'imputat se sostraga a l'acció de la justícia; que l'imputat oculte, altere o destruisca proves; o que l'imputat cometa nous fets delictius. En este últim cas, el principi de proporcionalitat imposa que la presó provisional no puga acordar-se per riscos genèrics de la possibilitat que l'imputat puga cometre qualsevol fet delictiu. Per exigència de la presumpció d'innocència, esta mesura ha de limitar-se a aquells casos en què el dit risc siga concret. La llei contribuïx a objectivar este requisit, de manera que s'incrementen així les garanties processals de l'imputat.

També s'escomet una profunda reforma de la regulació de la duració de la presó provisional. Es comença per enunciar el principi, derivat de l'excepcionalitat abans apuntada i del que disposa l'article 17.4 de la Constitució, que la presó provisional no pot tindre una duració indefinida, sinó que únicament podrà mantindre's mentres subsistisquen els fins constitucionalment legítims que la justifiquen en un cas concret. Partint de la dita premissa, l'article 504 regula els diversos supòsits de duració màxima i el seu còmput, tenint novament en compte l'exigència de proporcionalitat. Dit planerament, un subjecte no pot romandre indefinidament privat de llibertat sense haver sigut declarada la seua culpabilitat, encara que subsistisquen els riscos que l'article 503 estableix. D'esta manera, com ha succeït fins ara, els terminis màxims de duració de la privació provisional imposen, tot i que sols siga de manera indirecta o mediata, una càrrega a l'Administració de Justícia penal per a actuar sense dilacions indegudes. En este sentit, la llei dóna resposta a la jurisprudència del Tribunal Europeu de Drets Humans, rebuda pel nostre Tribunal Constitucional, entorn del dret de tota persona detinguda preventivament a ser jutjada en un termini raonable o a ser posada en llibertat durant el procediment, garantit en l'article 5.3 del Conveni Europeu per a la Protecció dels Drets Humans i de les Llibertats Fonamentals.

IV

A més de les fonamentals qüestions dels pressupòsits i la duració de la presó provisional, que són sens dubte les més necessitades de reforma a la llum de la jurisprudència constitucional, esta llei orgànica incidix també en altres aspectes importants d'esta institució.

Pel que fa al procediment, es manté la regla, introduïda en la reforma operada per la Llei Orgànica 5/1995, de 22 de maig, que la presó provisional només podrà ser acordada a instància del Ministeri Fiscal o d'una part acusadora. Així mateix, es manté la regla que la mesura només pot acordar-se després de la realització d'una audiència en què el jutge o tribunal haja sentit les alegacions de les parts i haja tingut en compte, si és el cas, les proves aportades. En relació amb açò, l'article 505 introduïx certes millores tècniques i dóna resposta a problemes concrets que s'havien plantejat en la pràctica.

Pel que fa a la resolució per la qual s'acorda la presó provisional, s'incidix en la necessitat de la seua

motivació, d'acord amb les exigències constitucionals. Es presta particular atenció al supòsit en què la privació de llibertat s'acorde en casos en què el sumari s'haja declarat secret: l'article 506 tracta de donar una solució que abaste la concordança pràctica entre el dret de l'imputat a conèixer els motius pels quals se li priva de llibertat i la necessitat de l'Estat d'investigar eficaçment els fets aparentment delictius.

Pel que fa als recursos enfront de les resolucions sobre presó o llibertat provisionals, l'article 507 tracta de simplificar i accelerar la seua tramitació, en disposar que en tot cas l'apel·lació se substancie per les vies de l'article 766, és a dir, a través de les normes del recurs d'apel·lació del procediment abreujat. A més, en el dit article es pretén deixar clar que quan, declarada secreta la instrucció, l'imputat no ha tingut coneixement íntegre de la interlocutòria d'empresonament fins que es va alçar el dit secret, pot recórrer tant la interlocutòria que li va ser inicialment notificada com, posteriorment, la interlocutòria íntegra.

Pel que fa a les modalitats de la presó provisional, es manté, d'una banda, la tradicional presó atenuada i, d'una altra, es reforma notablement la presó incomunicada. Així, s'establixen amb precisió els pressupòsits, duració i contingut de la incomunicació, modernitzant una regulació clarament arcaica i obsoleta.

Article primer.

Es dóna una nova redacció als següents articles del capítol III del títol VI del llibre II de la Llei d'Enjudiciament Criminal:

«Article 502.

1. Podrà decretar la presó provisional el jutge o magistrat instructor, el jutge que forme les primeres diligències, així com el jutge penal o tribunal que conega de la causa.

2. La presó provisional només s'adoptarà quan objectivament siga necessària, de conformitat amb el que estableixen els articles següents, i quan no hi haja altres mesures menys oneroses per al dret a la llibertat a través de les quals puguen aconseguir-se els mateixos fins que amb la presó provisional.

3. El jutge o tribunal tindrà en compte per a adoptar la presó provisional la repercussió que esta mesura puga tindre en l'imputat, considerant les seues circumstàncies i les del fet objecte de les actuacions, així com l'entitat de la pena que puga ser imposada.

4. No s'adoptarà en cap cas la presó provisional quan de les investigacions practicades s'inferisca racionalment que el fet no és constitutiu de delictes o que este es va cometre concorrent una causa de justificació.»

«Article 503.

1. La presó provisional només podrà ser decretada quan concórreguen els requisits següents:

1r. Que conste en la causa l'existència d'un o diversos fets que presenten caràcters de delictes sancionats amb pena el màxim de la qual siga igual o superior a dos anys de presó, o bé amb pena privativa de llibertat de duració inferior si l'imputat té antecedents penals no cancel·lats ni susceptibles de cancel·lació, derivats de condemna per delictes dolós.

Si són diversos els fets imputats, caldrà ajustar-se al que preveuen les regles especials per a l'aplicació de les penes, de conformitat amb el que disposa la secció 2a del capítol II del títol III del llibre I del Codi Penal.

2n. Que apareguen en la causa motius suficients per a creure responsable criminalment del delictes la persona contra qui s'haja de dictar la interlocutòria d'empresonament.

3r. Que per mitjà de la presó provisional es perseguisca algun dels fins següents:

a) Assegurar la presència de l'imputat en el procés quan pugui inferir-se racionalment un risc de fuga.

Per a valorar l'existència d'este perill caldrà ajustar-se conjuntament a la naturalesa del fet, a la gravetat de la pena que pugui imposar-se a l'imputat, a la situació familiar, laboral i econòmica d'este, així com a la imminència de la celebració del juí oral, en particular en aquells supòsits en què siga procedent incoar el procediment per a l'enjudiciament ràpid regulat en el títol III del llibre IV d'esta llei.

Serà procedent acordar per esta causa la presó provisional de la persona imputada quan, a la vista dels antecedents que resulten de les actuacions, hagen sigut dictades almenys dos requisitòries per a la seua crida i cerca per qualsevol òrgan judicial en els dos anys anteriors. En estos supòsits, no hi serà aplicable el límit que respecte de la pena estableix l'ordinal 1r d'este apartat.

b) Evitar l'ocultació, alteració o destrucció de les fonts de prova rellevants per a l'enjudiciament en els casos en què hi haja un perill fundat i concret.

No serà procedent acordar la presó provisional per esta causa quan pretenga inferir-se el dit perill únicament de l'exercici del dret de defensa o de falta de col·laboració de l'imputat en el curs de la investigació.

Per a valorar l'existència d'este perill caldrà ajustar-se a la capacitat de l'imputat per a accedir per si o a través de tercers a les fonts de prova o per a influir sobre altres imputats, testimonis o perïts o els qui puguen ser-ho.

c) Evitar que l'imputat pugui actuar contra béns jurídics de la víctima, especialment quan esta siga alguna de les persones a qui es referix l'article 153 del Codi Penal. En estos casos, no serà aplicable el límit que respecte de la pena estableix l'ordinal 1r d'este apartat.

2. També podrà acordar-se la presó provisional, concorrent els requisits establits en els ordinals 1r i 2n de l'apartat anterior, per a evitar el risc que l'imputat cometa altres fets delictius.

Per a valorar l'existència d'este risc caldrà ajustar-se a les circumstàncies del fet, així com a la gravetat dels delictes que es puguen cometre.

Només podrà acordar-se la presó provisional per esta causa quan el fet delictiu imputat siga dolós. No obstant això, el límit previst en l'ordinal 1r de l'apartat anterior no serà aplicable quan dels antecedents de l'imputat i de la resta de dades o circumstàncies que aporte la Policia Judicial o resulten de les actuacions, pugui racionalment inferir-se que l'imputat actua concertadament amb una altra o altres persones de manera organitzada per a la comissió de fets delictius o realitza les seues activitats delictives amb habitualitat.»

«Article 504.

1. La presó provisional durarà el temps imprescindible per a aconseguir qualsevol dels fins previstos en l'article anterior i mentres subsistisquen els motius que van justificar-ne l'adopció.

2. Quan la presó provisional s'haja decretat en virtut del que preveu el paràgraf a) de l'ordinal 3r de l'apartat 1 o en l'apartat 2 de l'article anterior, la seua duració no podrà excedir un any si el delictes té assenyalada pena privativa de llibertat igual o inferior a tres anys, o de dos anys si la pena privativa de llibertat assenyalada per al delictes és superior a tres anys. No obstant això, quan concórreguen circumstàncies que facen preveure que la causa no podrà ser jutjada en aquells terminis, el jutge o tribunal podrà, en els termes previstos en l'article 505, acordar per mitjà d'interlocutòria una sola pròrroga de fins a dos anys, si el delictes té assenyalada pena privativa de llibertat superior a tres anys, o de fins a sis mesos, si el delictes té assenyalada pena igual o inferior a tres anys.

Si és condemnat l'imputat, la presó provisional podrà prorrogar-se fins al límit de la mitat de la pena efectivament imposada en la sentència, quan esta haja sigut recorreguda.

3. Quan la presó provisional s'haja acordat en virtut del que preveu l'apartat 1.3rb) de l'article anterior, la seua duració no podrà excedir sis mesos.

No obstant això, quan s'haja decretat la presó incomunicada o el secret del sumari, si abans del termini establert en el paràgraf anterior s'alça la incomunicació o el secret, el jutge o tribunal haurà de motivar la subsistència del pressupòsit de la presó provisional.

4. La concessió de la llibertat pel transcurs dels terminis màxims per a la presó provisional no impedirà que esta s'acorde en cas que l'imputat, sense motiu legítim, deixi de comparèixer a qualsevol crida del jutge o tribunal.

5. Per al còmput dels terminis establits en este article es tindrà en compte el temps que l'imputat haja estat detingut o sotmés a presó provisional per la mateixa causa.

Tanmateix, s'exclourà d'aquell còmput el temps en què la causa patisca dilacions no imputables a l'Administració de Justícia.»

«Article 505.

1. Quan el detingut siga posat a disposició del jutge d'instrucció o tribunal que haja de conèixer de la causa, este, llevat que decrete la seua llibertat provisional sense fiança, convocarà una audiència en què el Ministeri Fiscal o les parts acusadores podran instar que es decrete la presó provisional de l'imputat o la seua llibertat provisional amb fiança.

En els supòsits del procediment regulat en el títol III del llibre IV d'esta llei, este tràmit se substanciarà d'acord amb el que estableix l'article 798, llevat que l'audiència s'haja realitzat amb anterioritat.

2. L'audiència prevista en l'apartat anterior haurà de realitzar-se en el termini més breu possible dins de les 72 hores següents a la posada del detingut a disposició judicial, i a esta se citarà l'imputat, que haurà d'estar assistit de lletrat triat per ell o designat d'ofici, el Ministeri Fiscal i les altres parts personades. L'audiència haurà de re-

alitzar-se també per a sol·licitar i decretar, si és el cas, la presó provisional de l'imputat no detingut o la seua llibertat provisional amb fiança.

3. En la dita audiència, si el Ministeri Fiscal o alguna part acusadora sol·licita que es decrete la presó provisional de l'imputat o la seua llibertat provisional amb fiança, podran els qui concórreguen realitzar al·legacions i proposar els mitjans de prova que puguen practicar-se en l'acte o dins de les 72 hores abans indicades en l'apartat anterior.

4. El jutge o tribunal decidirà sobre la procedència o no de la presó o de la imposició de la fiança. Si cap de les parts no les insta, acordarà necessàriament la immediata posada en llibertat de l'imputat que estiga detingut.

5. Si per qualsevol raó l'audiència no pot realitzar-se, el jutge o tribunal podrà acordar la presó provisional, si concorren els pressupòsits de l'article 503, o la llibertat provisional amb fiança. No obstant això, dins de les següents 72 hores, el jutge o tribunal convocarà una nova audiència, adoptant les mesures que pertoquen per la falta de realització de la primera audiència.

6. Quan el detingut siga posat a disposició de jutge distint del jutge o tribunal que conega o haja de conèixer de la causa, i el detingut no puga ser posat a disposició d'este últim en el termini de 72 hores, procedirà el primer d'acord amb el que preveuen els apartats anteriors. No obstant això, una vegada que el jutge o tribunal de la causa reba les diligències, escoltarà l'imputat, assistit del seu advocat, tan prompte com li siga possible, i dictarà la resolució que siga procedent.»

«Article 506.

1. Les resolucions que es dicten sobre la situació personal de l'imputat adoptaran la forma d'interlocutòria. La interlocutòria que acorde la presó provisional o dispose la seua prolongació expressarà els motius pels quals la mesura es considera necessària i proporcionada respecte dels fins que justifiquen la seua adopció.

2. Si la causa ha sigut declarada secreta, en la interlocutòria d'empresonament s'expressaran les particularitats d'esta que, per a preservar la finalitat del secret, hagen de ser omeses de la còpia que haja de notificar-se. En cap cas no s'ometrà en la notificació una succinta descripció del fet imputat i de quin o quins dels fins previstos en l'article 503 es pretenen aconseguir amb la presó. Quan s'alce el secret del sumari, es notificarà immediatament la interlocutòria íntegra a l'imputat.

3. Les interlocutòries relatives a la situació personal de l'imputat es posaran en coneixement dels directament ofesos i perjudicats pel delicte la seguretat dels quals puga veure's afectada per la resolució.»

«Article 507.

1. Contra les interlocutòries que decreten, prorroguen o deneguen la presó provisional o acorden la llibertat de l'imputat podrà exercir-se el recurs d'apel·lació en els termes previstos en l'article 766, que gaudirà de tramitació preferent. El recurs contra la interlocutòria d'empresonament haurà de resoldre's en un termini màxim de 30 dies.

2. Quan, en virtut del que disposa l'apartat 2 de l'article anterior, no s'haja notificat íntegrament

la interlocutòria d'empresonament a l'imputat, este també podrà recórrer la interlocutòria íntegra quan li siga notificada, de conformitat amb el que disposa l'apartat anterior.»

«Article 508.

El jutge o tribunal podrà acordar la substitució de la presó provisional de l'imputat pel seu arrest domiciliari quan per raó de malaltia l'internament comporte greu perill per a la seua salut. L'arrest domiciliari s'acordarà amb la vigilància que siga necessària. El jutge o tribunal podrà autoritzar que l'imputat isca del seu domicili durant les hores necessàries per al tractament de la seua malaltia, sempre amb la vigilància necessària.»

«Article 509.

1. El jutge d'instrucció o tribunal podrà acordar la detenció o presó incomunicades per a evitar que se sostraguen a l'acció de la justícia persones suposadament implicades en els fets investigats, o que s'oculten, alteren o destrueixen proves relacionades amb la seua comissió, o que es cometen nous fets delictius.

2. La incomunicació dels detinguts o presos durarà el temps estrictament necessari per a practicar amb urgència diligències tendents a evitar els perills a què es referix l'apartat anterior. La incomunicació no podrà estendre's més enllà de cinc dies. En els casos en què la presó s'acorde en causa per algun dels delictes a què es referix l'article 384 bis o es tracte d'investigacions que afecten activitats pròpies de la delinqüència organitzada, la incomunicació podrà prorrogar-se per un altre termini no superior a cinc dies.

No obstant això, el jutge o tribunal que conega de la causa podrà manar que torne a quedar incomunicat el pres, inclús després d'haver sigut posat en comunicació, sempre que la causa ofereisca mèrits per a això. Esta segona incomunicació no excedirà en cap cas de tres dies.»

«Article 510.

1. L'incomunicat podrà assistir amb les precaucions degudes a les diligències en què li done intervenció esta llei quan la seua presència no puga desvirtuar l'objecte de la incomunicació.

2. Es permetrà al pres disposar dels efectes que ell es proporcione, sempre que segons el parer de jutge o tribunal no frustren els fins de la incomunicació.

3. El pres no podrà realitzar ni rebre cap comunicació. No obstant això, el jutge o tribunal podrà autoritzar comunicacions que no frustren la finalitat de la presó incomunicada, i adoptarà, si és el cas, les mesures oportunes.»

«Article 511.

1. Per a portar a efecte la interlocutòria d'empresonament s'expediran dos manaments: un, a la Policia Judicial o agent judicial, si és el cas, que haja d'executar-la, i un altre, al director de l'establiment que haja de rebre el pres.

En el manament es consignaran les dades personals de l'imputat que consten, el delicte que done lloc al procediment i si la presó ha de ser amb comunicació o sense.

2. Els directors dels establiments no rebran cap persona en condició de pres sense que se'ls entregue manament de presó.

3. Una vegada dictada interlocutòria per la qual s'acorde la llibertat del pres, immediatament s'expedirà manament al director de l'establiment.»

Article segon.

Es dona una nova redacció als articles de la Llei d'Enjudiciament Criminal que a continuació es relacionen:

U. L'article 529 queda redactat de la manera següent:

«Quan no s'haja acordat la presó provisional de l'imputat, el jutge o tribunal decretarà, d'acord amb el que preveu l'article 505, si l'imputat ha de donar o no fiança per a continuar en llibertat provisional.

En la mateixa interlocutòria, si el jutge o tribunal decreta la fiança, fixarà la qualitat i quantitat de la que haja de prestar.

Esta interlocutòria es notificarà a l'imputat, al Ministeri Fiscal i a les altres parts personades, i serà recorrible d'acord amb el que preveu l'article 507.»

Dos. L'article 530 queda redactat de la manera següent:

«L'imputat que haja d'estar en llibertat provisional, amb fiança o sense, constituirà apud acta obligació de comparéixer en els dies que li siguen assenyalats en la interlocutòria respectiva, i a més totes les vegades que siga cridat davant del jutge o tribunal que conega de la causa. Per a garantir el compliment d'esta obligació, el jutge o tribunal podrà acordar motivadament la retenció del seu passaport.»

Tres. Els paràgrafs tercer i quart de l'article 539 de la Llei d'Enjudiciament Criminal queden redactats de la manera següent:

«Per a acordar la presó o la llibertat provisional amb fiança de qui estiga en llibertat o agreujar les condicions de la llibertat provisional ja acordada substituint-la per la de presó o llibertat provisional amb fiança, es requerirà sol·licitud del Ministeri Fiscal o d'alguna part acusadora, i es resoldrà amb la realització prèvia de la compareixença a què es referix l'article 505.

No obstant això, si a juí del jutge o tribunal concorren els pressupòsits de l'article 503, procedirà a dictar interlocutòria de reforma de la mesura cautelar, o inclús de presó, si l'imputat es troba en llibertat, però haurà de convocar, per a dins de les 72 hores següents, la indicada compareixença.»

Article tercer.

Es dona una nova redacció a l'últim paràgraf de l'article 544 bis:

«En cas d'incompliment per part de l'inculpat de la mesura acordada pel jutge o tribunal, este convocarà la compareixença regulada en l'article 505 d'esta llei per a l'adopció de la presó provisional en els termes de l'article 503 o d'una altra mesura cautelar que implique una major limitació de la seua llibertat personal, per a la qual cosa es tindran en compte la incidència de l'incompliment, els seus motius, gravetat i circumstàncies, sense perjuí de les responsabilitats que de l'incompliment puguen resultar.»

Article quart.

1. S'afeg un nou paràgraf a l'article 306 de la Llei d'Enjudiciament Criminal amb el contingut següent:

«Quan en els òrgans judicials hi haja els mitjans tècnics necessaris, el fiscal podrà intervindre en les actuacions de qualsevol procediment penal, inclosa la compareixença de l'article 505, per mitjà de videoconferència o d'un altre sistema semblant que permeta la comunicació bidireccional i simultània de la imatge i el so.»

2. Es dona contingut a l'article 325 de la Llei d'Enjudiciament Criminal:

«Article 325.

El jutge, d'ofici o a instància de part, per raons d'utilitat, seguretat o d'orde públic, així com en aquells supòsits en què la compareixença de qui haja d'intervindre en qualsevol tipus de procediment penal com a imputat, testimoni, pèrit, o en una altra condició siga particularment onerosa o perjudicial, podrà acordar que la compareixença es realitze a través de videoconferència o d'un altre sistema semblant que permeta la comunicació bidireccional i simultània de la imatge i el so, d'acord amb el que disposa l'apartat 3 de l'article 229 de la Llei Orgànica del Poder Judicial.»

3. S'afeg un nou article 731 bis a la Llei d'Enjudiciament Criminal:

«Article 731 bis.

El tribunal, d'ofici o a instància de part, per raons d'utilitat, seguretat o d'orde públic, així com en aquells supòsits en què la compareixença de qui haja d'intervindre en qualsevol tipus de procediment penal com a imputat, testimoni, pèrit, o en una altra condició siga onerosa o perjudicial, podrà acordar que la seua actuació es realitze a través de videoconferència o d'un altre sistema semblant que permeta la comunicació bidireccional i simultània de la imatge i el so, d'acord amb el que disposa l'apartat 3 de l'article 229 de la Llei Orgànica del Poder Judicial.»

4. Es dona una nova redacció al paràgraf inicial de l'apartat 1 de l'article 797 de la Llei d'Enjudiciament Criminal:

«1. El jutjat de guàrdia, després de rebre l'atestat policial, junt amb els objectes, instruments i proves que, si és el cas, l'acompanyen, incoarà, si és procedent, diligències urgents. Contra esta interlocutòria no cabrà cap recurs. Sense perjuí de les altres funcions que té encomanades, practicarà, quan resulten pertinents, les següents diligències, en l'orde que considere més convenient o aconsellen les circumstàncies, amb la participació activa del Ministeri Fiscal.»

Disposició addicional única.

S'addiciona a l'article 229 de la Llei Orgànica 6/1985, de l'1 de juliol, del Poder Judicial, un nou apartat 3 amb el contingut següent:

«3. Estes actuacions podran realitzar-se a través de videoconferència o d'un altre sistema semblant que permeta la comunicació bidireccional i simultània de la imatge i el so i la interacció visual,

auditiva i verbal entre dos persones o grups de persones geogràficament distants, assegurant en tot cas la possibilitat de contradicció de les parts i la salvaguarda del dret de defensa, quan així ho acorde el jutge o tribunal.

En estos casos, el secretari judicial del jutjat o tribunal que haja acordat la mesura acreditarà des de la mateixa seu judicial la identitat de les persones que intervinguen a través de la videoconferència per mitjà de la prèvia remissió o de l'exhibició directa de documentació, per coneixement personal o per qualsevol altre mitjà processal idoni.»

Disposició derogatòria única.

Queden derogats els articles 504 bis.2 i 517, així com el paràgraf segon de l'article 518 de la Llei d'Enjudiciament Criminal.

Disposició final única.

La present Llei orgànica entrarà en vigor l'endemà de la seua publicació en el «Boletín Oficial del Estado».

Per tant,

Mane a tots els espanyols, particulars i autoritats, que complisquen esta Llei orgànica i que la facen complir.

Madrid, 24 d'octubre del 2003.

JUAN CARLOS R.

El president del Govern,
JOSÉ MARÍA AZNAR LÓPEZ

19800 *LLEI 31/2003, de 27 d'octubre, de conservació de la fauna silvestre als parcs zoològics.* («BOE» 258, de 28-10-2003.)

JUAN CARLOS I

REI D'ESPANYA

A tots els qui vegen i entenguen esta Llei.

Sapieu: Que les Corts Generals han aprovat la Llei següent i jo la sancione.

EXPOSICIÓ DE MOTIUS

El Consell de la Unió Europea, amb data 29 de març de 1999, va adoptar la Directiva 1999/22/CE, relativa al manteniment d'animals salvatges en parcs zoològics, a fi d'establir una base comuna als Estats membres que propicie la correcta aplicació de la legislació comunitària en matèria de conservació de la fauna silvestre, i que, d'altra banda, assegure el compliment pels parcs zoològics del seu important paper en l'educació pública, en la investigació científica i en la conservació de les espècies. Amb esta finalitat, la directiva exigeix l'establiment d'un règim d'autorització i d'inspecció dels parcs zoològics que garantisca el compliment de condicions bàsiques de sanitat, benestar i seguretat, per a mantindre la bona salut física i psíquica dels animals salvatges que habiten als dits parcs.

Les prescripcions de la mencionada directiva són coherents amb les obligacions imposades en el Reglament (CE) núm. 338/97 del Consell, de 9 de desembre de 1996, relatiu a la protecció d'espècies de la fauna i flora silvestres per mitjà del control del comerç d'estes, que obliga els Estats membres a disposar d'instal·lacions adequades per a l'alberg i atenció per als casos d'importació d'espècimens vius de gran nombre d'espècies, i es prohibeix l'exposició pública amb fins comercials d'espècimens de les espècies del seu annex A, excepte en cas de concreta excepció justificada per fins educatius, d'investigació o de cria. Així mateix, són coherents amb el que disposa la Directiva 79/409/CEE del Consell, de 2 d'abril de 1979, relativa a la conservació de les aus silvestres, i en la Directiva 92/43/CEE del Consell, de 21 de maig de 1992, relativa a la conservació dels hàbitats naturals i de la fauna i flora silvestres, que prohibeixen la captura, manteniment i comerç de gran nombre d'espècies, però permeten determinades excepcions, precisament, per a la investigació, l'educació i la cria, repoblació i reintroducció d'espècies.

D'altra banda, el Conveni per a la Conservació de la Diversitat Biològica, fet a Rio de Janeiro el 5 de juny de 1992, és el primer instrument jurídic internacional que recull els termes «conservació "in situ" i "ex situ"» com a mecanismes de protecció dels recursos biològics i genètics. Respecte a això, el dit conveni definix les mesures «in situ» com «la conservació dels ecosistemes i dels hàbitats naturals i el manteniment i la recuperació de poblacions viables d'espècies en els seus entorns naturals», al mateix temps que determina la important funció complementària de les mesures «ex situ», orientades a establir instal·lacions per a la conservació i la investigació de plantes, animals i microorganismes, a adoptar mesures per a la recuperació, rehabilitació i reintroducció d'espècies amenaçades en els seus hàbitats naturals, a gestionar la recollida de recursos biològics dels hàbitats naturals i a cooperar, financerament, científicament i tècnicament a la conservació «ex situ». Accions, totes estes, en les quals els zoològics poden i han de ser subjectes actius de gran valor.

En definitiva, els parcs zoològics han de ser una font de coneixements científics que estiga a disposició d'universitats, d'institucions dedicades a la investigació i d'organitzacions compromeses amb la conservació de la natura, a fi que estes entitats puguen contribuir no sols a la conservació «ex situ» de les espècies silvestres, sinó també a la seua conservació «in situ» a mesura que els seus hàbitats es van reduint i la seua distribució geogràfica es va fent més fragmentada.

A Espanya hi ha un buit jurídic sobre la protecció de la fauna silvestre en captivitat, perquè la Llei 4/1989, de 27 de març, de Conservació dels Espais Naturals i de la Flora i Fauna Silvestres, encara que preveu les mesures de conservació fora de l'hàbitat natural de cada espècie (conservació «ex situ»), ho fa tímidament, com a criteri d'actuació de les Administracions públiques en favor de la preservació de la diversitat genètica. A més, la legislació espanyola sobre agrupacions zoològiques en general només estableix requisits de tipus higienicosanitari, fonamentalment, i també algunes normes sobre autorització i registre de nuclis zoològics, establiments per a l'equitació, centres per al foment i atenció d'animals de companyia i semblants.

Així mateix, els parcs zoològics han de tindre com a funció el foment de l'educació i de la presa de cons-